

MLJEKARSTVO

MJESEČNIK UDRUŽENJA MLJEKARSKIH PODUZEĆA HRVATSKE

God. II

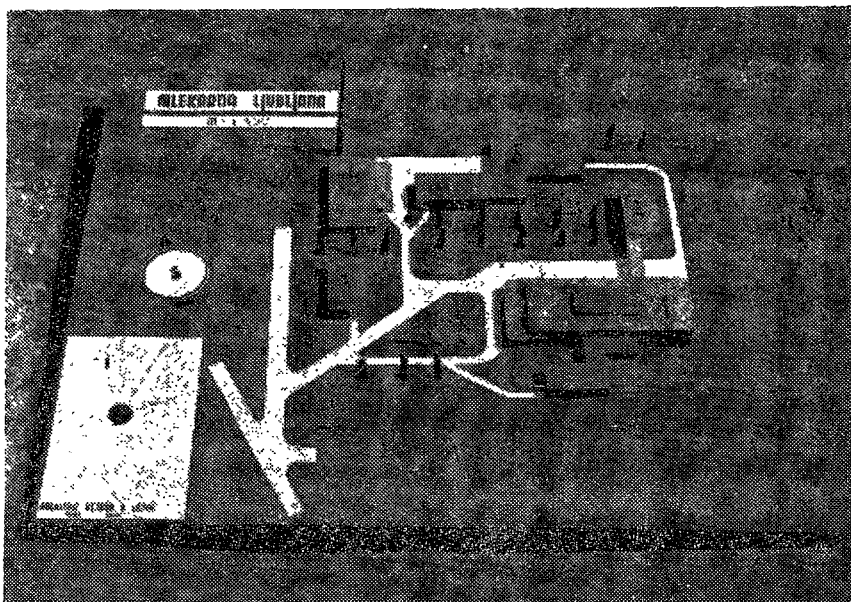
ZAGREB, SRPANJ 1952.

Broj 7.

Benko Ivan — Ljubljana

PITANJE INVESTICIJA U NAŠEM MLJEKARSTVU

Mljekarstvo ubrajamo u one gospodarske grane, kod kojih igraju investicije vrlo važnu ulogu, i to bez obzira na pitanje, da li se radi o planskom gospodarstvu socijalističke države ili o stihijskom gospodarstvu kapitalističkih država. Ponajprije udara u oči velika potreba za investicijama, kao možda ni u jednoj drugoj grani poljoprivrede i njoj srodne industrije.

Maketa nove mljekare u Ljubljani:

1. mljekara, 2. laboratorij, 3. upravna zgrada, 4. kotlovnica, 5. garaže, meh. radionica

Zašto su kapitalne investicije u mljekarstvu toliko važne, ili drugačije rečeno, zašto je potreba za investicijama u omjeru s vrijednošću proizvoda i predviđene mogućnosti prometa tako velika? Pogledajmo ukratko činjenice, koje to nalažu:

a) **Narav proizvoda, t. j. mlijeka i mliječnih proizvoda.** Mlijeko je na pr. podvrgnuto kvarenju i kod normalne temperature. I kod vrlo niskih tempera-

tura u zimsko doba mogu nastati štete. Za obradu mlijeka (na pr. za pasteriziranje) upotrebljavamo strojeve i aparate, koji su uistinu dosegli veliko tehničko savršenstvo, ali su razmjerno skupi. Da sabiremo i distribuiramo mlijeko, trebamo za prijevoz relativno malih vrijednosti mnogo ambalaže i prevozna sredstva. Za mliječne proizvode odgovarajuće kvalitete potrebne su nam takove prostorije, u kojima možemo udovoljiti propisanim uvjetima s obzirom na vlagu, temperaturu, ventilaciju i t. d.

b) **Fluktuacija u proizvodnji mlijeka.** Proizvodnja mlijeka nije jednolika kroz cijelu godinu. Također ni potražnja za mlijekom i mliječnim proizvodima gotovo nikada ne ide uporedo s proizvodnjom. Jedno i drugo je razlog, zašto je pitanje investicija u mljekarstvu prilično komplicirano i zašto su za investicije potrebna znatna sredstva.

c) **Zdravstveni zahtjevi.** Danas je općenito poznato, koliko je važna opskrba mlijekom i mliječnim proizvodima u okviru današnje zdravstvene politike. Mlijeko nije samo prijeko potrebna hrana za dojenčad i djecu, za bolesnike i rekonvalescente, nego treba, da mlijeko i mliječni proizvodi budu svagdašnja hrana svih radnih ljudi. Cijena tih proizvoda mora biti primjerena, kako bi svi radni ljudi — zahvaljujući ovoj jedinstvenoj hrani — bili zaštićeni od bolesti i od neishranjenosti.

Zdravlje širokih narodnih slojeva je dragocjeno, pa i najstrožiji zahtjevi, koje stavljamo na makar koji mljekarski pogon, nisu dovoljno strogi. Odatle izlazi, da su te investicije ipak vrlo korisne i onda, ako ih je teško braniti samim računom rentabiliteta.

d) U socijalističkoj državi treba kod investicija u prvom redu nastojati **o boljim radnim uvjetima zaposlenih radnika u mljekarama.** Općenito je poznato, da je rad u mljekarama škodljiv radi velike vlage, čestih promjena temperature i sl. Ove su negativne pojave to veće, što se kod gradnje mljekara manje pazilo na higijenu rada. Razumije se samo po sebi, da moramo staviti što veći zahtjev na ličnu higijenu zaposlenog osoblja u mljekarama. Zato svaki mljekarski pogon treba što savršenije sanitarne uređaje, a za njih same hoće se i toliko investicija.

Nadovežimo sada na tu teoretsku činjenicu i posve praktičnu. Zapitajmo se: Što želimo i moramo postići s investicijama u našem mljekarstvu?

1. **Intenzivirati otkup mlijeka,** t. j. obuhvatiti i iskoristiti i najmanje količine mlijeka, također i one na udaljenim područjima, i njih privesti potrošnji ili preradi. Jasno je, da će svaki proizvođač voditi više brige o stočarstvu i proizvodnji mlijeka, bude li siguran, da će moći mlijeko i unovčiti.

Objekt: Sabiralište.

2. Želimo omogućiti, da se mlijeko, namijenjeno direktnoj potrošnji, obradi na najprikladniji način, koji će odgovarati najstrožim stručnim, zdravstvenim i napose zahtjevima prehrambeno-fiziološkim. S tim u skladu mora biti također i distribucija mlijeka.

Objekt: Mljekara industrijskih razmjera, dobro opremljena s obzirom na prostorije, pa na strojeve i uređaj. Naročito tamo, gdje su područja mliječne proizvodnje udaljena od potrošačkih centara, potrebno je provesti shodnu politiku investicija, kako bi mljekarski pogoni mogli staviti na tržište mlijeko odlične kvalitete unatoč dalekom transportu.

3. Treba omogućiti, da se **sav raspoloživi višak mlijeka racionalno iskoristi**. To znači, višak treba preraditi u proizvode, koji u određenim prilikama najbolje odgovaraju, proizvode treba pravilno uskladištiti, čuvati i stavljati ih prema potrebi na tržište.

Objekt: Prerađivački pogon (stanica za obiranje, sirana, planinska sirana i sl.), da se uzmogne prerađivati mlijeko u onu vrst proizvoda, za koju smo se odlučili prema raspoloživoj količini mlijeka i uređaja.

Zahvaljujući pomoći UNICEF-a zadnjih godina mnogo je u našoj državi investirano na području mljekarstva. Razumije se, da time još ni izdaleka nije udovoljeno našim potrebama, pa će trebati i dalje investirati, t. j. i onda, kada više ne bude pomoći od UNICEF-a. Zato valja što prije temeljito proučiti, gdje treba graditi i kakve objekte, kako bi odgovarali tim uvjetima, kojima mora investicija u mljekarstvu zadovoljiti. Za svaki mljekarski objekt, bez obzira na vrstu i veličinu, trebalo bi izraditi temeljitu studiju, koja bi sadržavala ove podatke:

1. Područje, s kojeg će se mlijeko sabirati, i kako će se na tom području u perspektivi razvijati gospodarske grane, a u prvom redu stočarstvo.

2. Na temelju rezultata pod 1. ocijeniti godišnju, mjesečnu i dnevnu količinu mlijeka, pa kolik će biti predvidljivi dnevni maksimum.

3. Ustanoviti, koji je način iskorištenja mlijeka najbolji u tom mjestu, uzimajući pritom u obzir:

a) kvalitetu mlijeka,

b) položaj i udaljenost objekta prema potrošačkim centrima, zahtjevima tog centra i prometnim vezama.

4. Na temelju rezultata pod 2. i 3. treba odrediti: tip i opseg (mogućnost) gradnje, tip i opseg opreme strojeva i dr.

Ako studij te vrste bude dovoljno temeljit i sistematičan, dobit ćemo sasvim točnu sliku o potrebama investicija, a i kojim redom i brzinom treba graditi pojedine objekte.

Dr. Kovačević Matija — Zagreb

UTJECAJ ZARAZNOG PRESUŠENJA VIMENA KOD KRAVA NA KOLIČINU I KAKVOĆU MLIJEKA

Zarazno presušenje vimena ili, kako ga naš narod jednostavno zove, »presušivanje« je najčešća bolest vimena muznih krava, a otkrivena je prvi put u Švajcarskoj god. 1846. Uzročnik ove bolesti je mikrob, kojega stručnjaci nazivaju streptokokus agalaksije. Ovaj mikrob vrlo je sličan streptokokima, koje nalazimo u svakom mlijeku i mliječnim proizvodima, a uzrokuju kiseljenje mlijeka, ili ih dodajemo u čistim kulturama vrhnju pri proizvodnji kvalitetnog maslaca.

Kako se bolest razvija i znaci bolesti

Pošto se vime zarazi uzročnikom presušivanja, često prođe mnogo vremena, dok se pojave uočljiviji znaci bolesti, t. j. bolest počinje gotovo nezamjetljivo. Lagana upala vimena i prolazna potištenost muzare s neznatnim povećanjem tjelesne temperature obično potraju 1—2 dana i iščezavaju tako, da im neupućeni